

Thesis Title Border Development, Resettlement and Adaptation in a Special Economic Zone: A Case Study of Khuan Village, Tonpheung District, Bo Kaeo Province in Lao PDR.

Author Miss Souksamone Sengchanh

Degree Master of Arts (Sustainable Development)

Thesis Advisory Committee

Asst.Prof.Dr. Pinkaew Laungaramsri   Advisor

Dr. Aranya Siriphon   Co-advisor

ABSTRACT

Tonpheung district is one of the poorest areas in Bo Kaeo Province, Lao PDR. Khuan village is one of the villages in the town, and the majority of the local households there rely on farming and gardening to meet their daily subsistence needs. Lao PDR is in the process of an important transition to a market-oriented economy, and the government has applied strategies to develop natural resources and deal with the economic flows from those resources, in order to improve infrastructure in rural areas, especially around the border, by constructing Special Economic Zones (SEZs). Therefore, this study tries to understand the ways in which one of these SEZs has shaped and changed the border landscape in Tonpheung District, and to explore the affects of the new economic enterprises on the locals' livelihoods. I investigate how the different economic backgrounds of the villagers have affected the ways in which they have adapted to their new livelihoods, and how the SEZ has led them to transfer their land to the investors, plus the negotiating tactics used regarding resettlement compensation. Therefore, I identify how the local people in Tonpheung District have adapted to the development schemes within the SEZ, and what the implications have been for their lives.

This study shows that the emergence of the SEZ in the study area has changed Tonpheung district into a commercial border area, one which was once

focused on agriculture. The area is now half focused on agriculture and half on trade, plus has become a tourist area, one changed by the Chinese investors introduced by the SEZ. Nowadays, the agricultural center is no longer located around the local border, as the area is now a tourist center instead. The Tonphueng landscape is now subject to new regulations, and is dominated by the Chinese – the main actors in the area. The study area is now also full of Chinese, Thai and Lao tourists; whereas, previously, the key local actors were the local villagers – but they are now workers at the casino.

The families in the area can be classified into three, based on their levels of capital: (1) the well-off families, (2) middle-income families, and (3) the poor families, and these groups have had to adapt beyond their previous resource levels in order to deal with the changes that have taken place. In terms of the villagers' adaptation strategies having lost their land, I found that the elite group, one with lots of financial and social capital and with good relations with the company, have been able to find jobs quite easily.

Even though the villagers tried to negotiate with the local and central government in order to stop or delay the move, they did not succeed, so after that tried to negotiate to get as much compensation as possible, because they had little time to adapt to the new situation. However, they received less than the market rate for their land, plus the local government played a very small role in the negotiation process. As a result, the villagers were left having to negotiate with the Chinese company by themselves, plus the legal framework did not help them receive the appropriate level of compensation.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชายแดน การอพยพโยกย้ายและการปรับตัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาหมู่บ้านกว๊าน เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว

ผู้เขียน นางสาวสุขสมร แสงจันทร์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
 ดร. อรัญญา ศิริผล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

เมืองต้นผึ้ง เป็นหนึ่งในตัวเมืองทุกภาคของแขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว หมู่บ้านกว๊าน ก็เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านในเมืองต้นผึ้ง คริวเรือนส่วนใหญ่ ยังชีพด้วยการทำนา และ ทำสวน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่ในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญไปสู่เศรษฐกิจที่มุ่งเน้นตลาด และ รัฐบาลได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และ จัดการกับกระแสเศรษฐกิจจากทรัพยากรเหล่านั้นเพื่อที่จะปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายแดน โดยการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)

ดังนั้นการศึกษานี้พยายามที่จะเข้าใจวิธีการซึ่งหนึ่งใน SEZs เหล่านี้ได้กำหนด และ เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนในอำเภอ ต้นผึ้ง และ การสำรวจผลกระทบของผู้ประกอบการเศรษฐกิจใหม่ที่มีต่อการทำมาหากินของ ดิฉัน ตรวจสอบว่าพื้นถนนทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของชาวบ้านได้รับผลกระทบถึงวิธีการที่พวกเขาได้นำไปปรับใช้กับการทำมาหากินใหม่ของพวกเขา และ SEZ ได้นำพวกเขาในการถ่ายโอนที่ดินของพวกเขาให้กับนักลงทุนรวมอย่างไร รวมทั้งกลยุทธ์การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่ใช้การตั้งถิ่นฐานใหม่ ดังนั้นดิฉันจะชี้ให้เห็นว่าชาวบ้าน ในเมืองต้นผึ้งได้ปรับตัวให้เข้ากับโครงการการพัฒนาภายใน SEZ และสิ่งทีผลกระทบที่ได้รับสำหรับชีวิตของพวกเขาคืออะไร

ผลของการศึกษาทำให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของ SEZ ได้เปลี่ยนเขตต้นผึ้ง ให้กลายเป็นอะไรสักอย่างจากเดิมที่เป็นชายแดนชนบท – เป็นพื้นที่ทำการเกษตร เป็นพื้นที่เป็นครึ่งยังชีพ ครึ่งค้าขาย

ข้ามแม่น้ำ ได้ถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว โดยทุนจีนภายใต้ นโยบาย SEZ ทำให้ชายแดน
ชนบท ซึ่งแต่เดิมได้กลายเป็นชายแดนท่องเที่ยวซึ่งเศรษฐกิจไม่ได้มี ศูนย์กลางที่เป็นเกษตรอีกต่อไป
ภูมิทัศน์ชายแดนถูกเปลี่ยนไปรับใช้คณาแบบใหม่ มีการเปิดให้ชาวจีนเข้ามาทำงาน และ กลายเป็น
ผู้ที่มีบทบาท เข้ามาเกี่ยวข้องกับชายแดนใหม่ คือ ชาวจีน นักท่องเที่ยวจากจีน นักท่องเที่ยวจากไทย
รวมทั้ง ลาว เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจากเดิมเป็นชาวบ้านพวยในท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาท ได้กลายมาเป็น
แรงงาน

การศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่าในแง่ของการปรับตัวของชาวบ้านหลังจากการสูญเสียที่ดิน
ทำกินพบว่า ครอบครัวที่มีการปรับตัวได้ดีกว่าเป็นกลุ่มที่มีทุนจำนวนมาก กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มี
ที่ดินจำนวนมาก กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีทุนทางสังคม ซึ่งกลุ่มเป็นกลุ่มชนชั้นนำเพราะมีสำพรณที่
ดีกับ บริษัท ของจีนทำให้สามารถที่จะหางานได้ง่าย สามารถแยกตามสามลักษณะทุนดังนี้ (1)
ครอบครัวรวย กลุ่ม (2) ครอบครัวมีรายได้ปานกลาง และ กลุ่มที่ (3) ครอบครัวที่ยากจน ซึ่ง สาม
กลุ่มดังกล่าวนี้มีงานปรับตัวตามทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นทั้งสามกลุ่มมีทุนที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้มี
การหาวิธีการที่แตกต่างกันในการปรับตัว

แม้ว่าชาวบ้านอาจมีวิธีหลายแบบในกระบวนการเจรจาต่อรองผ่านอำนาจรัฐบาลท้องถิ่น
หรือพยายามที่จะเจรจาต่อรองกับรัฐบาลกลางซึ่งหวังที่จะยกเลิกการย้ายออกจากบ้านของพวกเขา
ในปัจจุบัน แต่ไม่ประสบความสำเร็จสิ่งที่ผู้คนสามารถทำได้คือพยายามต่อรองให้ได้ค่าตอบแทน
มากที่สุด หรือ ทำให้กระบวนการของการยกย้ายช้าลงเพราะ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถที่จะปรับตัว
ให้ได้ นอกจากนี้กระบวนการของการเจรจาเพื่อให้ได้ค่าชดเชยนั้น พบว่า มีส่วนร่วมของหน่วยงาน
ภาครัฐท้องถิ่นยังมีบทบาทไม่มากซึ่งไม่สามารถช่วยให้ได้รับค่าชดเชยที่มากขึ้น ดังนั้นชาวบ้านต้อง
เผชิญกับการเจรจาต่อรองด้วยตัวเอง นอกจากนี้กระบวนการทางกฎหมายไม่ได้ช่วยในการปกป้อง
ตลอดอายุของการชดเชย